

Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2026

KH 30.10.2023 § 304
243/02.02.00/2023

Valmistelija talousjohtaja, oto. hallintojohtaja

Vuoden 2022 tilinpäätös muodostui 3,0 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 tilinpäätös muodostunee noin 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Ennusteen ylijäämäisyyteen vaikuttaa erityisesti verotulojen toteutuminen talousarviota korkeammalla tasolla.

Vuonna 2023 työllisyys on kehittynyt alkuvuonna hyvin, mutta talouden ajaututtua taantumaan vuoden aikana on työllisyys alkanut heikentyä loppuvuotta kohden. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Valtiovarainministeriö ennakoii vuoden 2023 BKT:n kasvun ennakoimaan olevan noin 0,0 % ja vuonna 2024 noin 1,2 %. Myös työllisyyden ennakoimaan kääntyvän jälleen kasvuun vuoden 2023 notkahduksen jälkeen vuonna 2024. Työttömyysasteen ennakoimaan olevan koko maan tasolla n. 7,2 % vuonna 2024.

Virtain kaupungin käyttötalouden talousarvio vuodelle 2024

Talousarviovuodelle 2024 ja suunnitelmavuosille 2025 – 2026 luo menojen kasvupainetta erityisesti työvoimakustannusten nousu, myös palveluiden osalta menojen kasvua on edelleen havaittavissa palkkatason kasvun seurauksena. Sähkön hinta puolestaan alenee vuoden 2023 talousarvioon verrattuna, jota laatiessa tilanne oli hyvin epävarma. Lisäksi epävarmuutta tuo edelleen toiminnan sopeuttaminen soteuudistuksen jälkeiseen tilanteeseen vuoden 2023 oltua esimerkiksi tukipalveluiden osalta vielä siirtymäaikaa. Kokonaisuutena talousarvion ulkoiset toimintamenot kasvavat vuoden 2023 talousarvioon verrattuna n. 4 %, toimintakatetasolla kasvu on noin 4,4 %.

Vuonna 2024 kuntataloutta helpottaa hallitusohjelmaan kirjattu yleisen kiinteistöveron eriyttäminen rakennuksen ja maapohjan osalta ja maapohjan verokannan alarajan korottaminen 1,3 %:iin. Lakia ei ole vielä vahvistettu, mutta muutos on huomioitu kiinteistöverotulojen lisäyksenä. Vuonna 2024 kunnallisveron ja yhteisöveron kertymää alentaa vuoden 2023 ”verohäntien” poisjääminen sekä talouden epävarmuus. Valtionosuuden kehitystä heikentää siirtyneiden sote-kustannusten kasvu ennakoitua enemmän, mikä on pääasiallinen tekijä valtionosuuksien tason alenemiseen 3,2 % vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna. Vuonna 2024 palvelutuotanto pystytään säilyttämään ennallaan palvelujen tuottamista tehostamalla sekä lisäksi panostamaan edelleen elinvoimatoimenpiteisiin elinvoimapakettin, maksuttoman varhaiskasvatuksen sekä kotihoidon kuntalisän pilotin toteuttamisella.

Lautakuntien talousarvioesitykset olivat pääosin raamissa tai sen alle. Mahdolliset ylitykset johtuivat kustannuserien siirroista sekä hyvinvointilautakunnalla toiminnan tarkentumisesta vuoden 2023 talousarvioon verrattuna sekä kuljetuskustannusten kasvusta. Teknisen toimen osalta raami alittui olennaisesti, tähän vaikutti pääosin sähkön hinnan aleneminen raamiin verrattuna. Hallinto- ja elinvoimaosastolla raamin alittumiseen vaikutti toiminnan organisoimisen täsmentyminen. Merikanto-opistolla raamin alitus johtui kuntaosuuksien kasvusta, jotka

ovat olleet pitkään samalla tasolla menojen kasvusta huolimatta. Tämä mahdollistaa opetuksen määrän säilyttämisen kaikissa kunnissa entisellään. Edellisvuosien tapaan raami laadittiin pelkästään ulkoisten erien osalta, mikä helpotti osaltaan raamiin pääsemistä. Lopullisessa talousarviossa osastojen luvut sisältävät myös sisäiset erät. Ainoastaan kaupungin ja liikelaitos Marttisen yhteiset laskelmat esitetään pelkästään ulkoisten erien osalta kuten aikaisemminkin.

Kaupunginjohtajan talousarvioehdotuksessa on tehty vähäisiä tarkennuksia esimerkiksi henkilöstösivukuluihin.

Vuoden 2024 toimintaan vaikuttavia merkittävimpiä muutoksia ovat:

- 1 Nykyisen sivistyslautakunnan muuttuminen kasvatus- ja opetuslautakunnaksi sekä osan toiminnoista siirtyminen hyvinvointilautakunnan alaisuuteen.
- 2 Kirjastopalveluiden sekä joukkoliikenteen (pl. koulukuljetukset) siirtyminen hyvinvointilautakunnan alaisuuteen.
- 3 Tukipalvelujen tuottaminen talous- ja tietohallintopalvelujen osalta Pirkanmaan hyvinvointialueelle ja Keiturin Sote Oy:lle päättyy loppuvuonna 2023, mikä vaikuttaa tukipalveluiden tehtäviin vuonna 2024
- 4 Valmistautuminen vuoden 2025 alusta voimaan tulevaan TE - uudistukseen jatkuu.
- 5 Merikanto-opistolle rakennetaan uudet toimitilat kirjastolle

Toiminnallinen talousarvio noudattelee talousarvion 2023 tasoa lukuunottamatta edellä selostettuja muutoksia. Toiminnallisia muutoksia on edelleen tehtävä palvelurakenteen muuttuessa ja väestön ikääntyessä. Myös tukitoimintoja on jatkuvasti kehitettävä vastaamaan digitalisaation etenemiseen sekä muuttuvaan toimintaympäristöön mm. talouteen ja hallintoon liittyvien säännösten ja vaatimusten lisääntyessä jatkuvasti. Tulopohjan heiketessä menokehitykseen kiinnitettävä jatkuvasti huomiota ja taloudellisia toimintatapoja on etsittävä. Mikäli taloussuunnitteluvuosien merkittävät investoinnit toteutuvat, tulee se merkitsemään lainamäärän kääntymistä jälleen kasvuun.

Talousarvion 2023 ulkoinen toimintakate on – 18 022 842 euroa. Toimintakate on se osuus palveluista, joka tulee rahoittaa verorahoituksella. Toimintakate kasvaa vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen verrattuna 0,3 milj. euroa/1,7 %. Kokonaisuutena talousarvioehdotuksen toimintakate alitti raamin 162 184 eurolla. Talousarvio 2024 on toteuttamiskelpoinen ja mahdollistaa toimielimille määritetyt tehtävät.

Valtionosuudet ja verotulot

Kunnallisveron kertymä on vuonna 2023 ollut talousarviota korkeammalla tasolla. Koko vuoden ennusteen mukaan kunnallisveron kertymä olisi noin 5,3 % (0,495 milj. euroa) talousarviota korkeampi. Vuoden 2024 talousarviossa kunnallisveroennuste on noin -5,3 % (-0,519 milj. euroa) vuoden 2023 ennustetta alhaisempi. Heikkenemiseen vaikuttaa vuoden 2023 kertaluonteiset "verohännät" sekä työllisyystilanteen heikkeneminen. Verotettavan tulon odotetaan kuitenkin kasvavan suunnittelukaudella ansiotulojen kasvun ja vähennysasteen alenemisen johdosta. Talousarvioehdotuksen kunnallisverotulojen ennuste pohjautuu nykyiseen kunnallisveroprosenttiin (8,61 %) pyöristettynä 8,60 %:iin, koska verotusmenettelylain mukaan kunnallisveroprosentti tulee jatkossa ilmoittaa 0,10 % -yksikön tarkkuudella.

Yhteisöverotulojen kertymä on vuonna 2023 ollut syyskuun loppuun saakka lähes talousarvion mukainen. Ennusteen mukaan yhteisöveron tilitykset kuitenkin alittaisivat talousarvion tason -9 % (0,240 milj. euroa). Negatiivisen kehityksen taustalla on erityisesti yritysten maksamien ennakkoverojen aleneminen koko maan tasolla vuoden 2023 aikana ja tilitysten ennakoitua alhaisempi taso koko maan tasolla. Vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa yhteisveroennuste on 14,6 % (0,354 milj. euroa) vuoden 2023 ennustetta alhaisempi. Muutokseen vaikuttaa myös yhteisöveron osalta merkittävimmin vuoden 2023 kertaluonteisten "verohäntien" poisjääminen. Suunnittelukaudella sekä maksettavan kunnallisveron että yhteisöveron määrän odotetaan kokonaisuutena kehittyvän myönteisesti.

Kiinteistöverotulojen kertymä on vuosittain ollut hyvin tasaista. Vuonna 2023 kiinteistöveron ennustetaan kasvavan kiinteistöjen verotusarvojen rakennuskustannusten noususta aiheutuvan kasvun vuoksi. Talousarvioehdotuksessa on lisäksi huomioitu eduskunnan käsittelyssä oleva lakimuutos, jossa yleisen kiinteistöveron osalta ollaan eriyttämässä rakennusten ja maapohjan verotusarvo ja säätämässä maapohjan veroprosentin alaraja 1,30 %:iin. Virtain osalta tämä tarkoittaa vuositasolla noin 0,18 miljoonan kasvua kiinteistöverotuloihin. Muutoin talousarvioehdotus on laadittu nykyisillä kiinteistöveroprosenteilla. Verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton lokakuussa laatimaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon.

Valtionosuudessa huomoidaan vuodesta 2024 alkaen hyvinvointialueille siirtyvään rahoitukseen liittyvä lisävähennys, joka on koko maan tasolla noin 290 milj. euroa. Talousarvion valtionosuusennuste perustuu Kuntaliiton lokakuussa päivitettyyn ennusteeseen. Lopullinen valtionosuus vuodelle 2024 vahvistetaan Valtiovarainministeriössä joulukuun viimeisinä päivinä. Valtionosuusennuste 7,5 miljoonaa euroa on kokonaisuutena -3,2 % (0,252 milj. euroa) vuoden 2023 valtionosuutta alhaisempi. Vuodesta 2025 alkaen valtionosuudessa on huomioitu TE-palvelujen siirtymiseen kunnille liittyvä valtionosuuden lisäys. Vastaava erä on huomioitu myös käyttötalousmenojen lisäyksenä.

Talousarvioehdotuksen 2024 vuosikatteeksi muodostuu 3,3 miljoonaa euroa. Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvoitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Talousarvioehdotuksen poistot ovat arviolta 3,2 miljoonaa euroa, joten vuosikate ei riitä kattamaan poistoja. Poistojen määrään vaikuttaa vuosittaiset investoinnit. Vuosikate ei myöskään riitä kattamaan talousarvion nettomenoltaan 5,2 miljoonan euron suuruisia investointeja, mikä johtaa negatiiviseen toiminnan ja investointien rahavirtaan.

Talousarviossa on varauduttu 1,3 miljoonan euron lisälainan nostoon, siten noin 3,6 milj. euroa investoinneista ja lainanlyhennyksistä on suunniteltu katettavan aikaisempien vuosien kertyneellä tulorahoituksella. Tämä tarkoittaa vuosikatetavoitteen toteutuessa lainamäärän alenemista noin 1,6 miljoonalla eurolla. Lainamäärä vuoden 2024 lopussa olisi siten noin 13,0 miljoonaa euroa (vuoden 2023 lopussa noin 14,6 milj. euroa) ja asukaskohtainen lainamäärä arviolta 2121 euroa /asukas (ennuste 2023; 2348 euroa/asukas). Talousarviossa on lisäksi ehdotettu, että maksuvalmiuden ylläpitämiseen liittyvän lyhytaikaisen lainan määrä ei olisi enää sidottu talousarvion pitkäaikaisen lainan muutokseen vaan voisi olla kerrallaan enintään 5.000.000 euroa, joka on yhtäaikaisten

kuntatodistuslainojen enimmäismäärä. Tämä tehostaisi rahoituksen suunnittelua ja tarkentaisi pitkäaikaisen lainan tarpeen arviointia.

Merkittävimmät investoinnit ovat Keiturinpuiston peruskorjauksen/muutostöiden aloitus sekä Merikanto-opiston tilojen rakentaminen kirjastolle. Lopullinen päätös Keiturinpuiston muutostöiden toteuttamisesta edellyttää vielä neuvotteluja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. On kuitenkin huomioitava, että mikäli taloussuunnitteluvuosien 2025-2026 investoinnit toteutuvat, tulee lainamäärä jälleen kääntymään kasvuun.

Vuoden 2024 talousarvioehdotuksen tilikauden tulos sisältäen Liikelaitos Marttisen on -210 594 euroa negatiivinen. Aiemmin tehtyjä investointivaroja voidaan huomioida poistoeron vähennyksenä tilinpäätöksessä 2024 arviolta 223 957 euroa. Vuoden 2024 talousarvio on siten 13 363 euroa ylijäämäinen.

Oheismateriaalina on ehdotus Virtain kaupungin talousarvioksi 2024 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2025 – 2026. Vuodelle 2023 päätetyt määrärahamuutokset on huomioitu ennusteessa 2023.

Virtain Energia Oy:lle on laadittu erillinen talousarvio. Virtain Energia Oy:n kaupungille maksama vuokra sisältyy kaupunginhallituksen alaisen toiminnan tuottoihin. Teknisten palveluiden lautakunnan talousarviossa on mukana kaupungin kiinteistöjen lämmitysmeno, joka hankitaan Virtain Energia Oy:ltä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Viitanen Henna

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:
- Oheismateriaalin mukaisen talousarvioehdotuksen vuodelle 2024 sekä ehdotuksen vuosien 2025-2026 taloussuunnitelmaksi
- Kaupunginvaltuusto päättää vahvistaa tulosaluerakenteen talousarvion mukaiseksi.
- Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä sivistyslautakunnan muuttamisen kasvatus- ja opetuslautakunnaksi sekä siirtää kirjastotoimen ja joukkoliikenteen nykyisen sivistyslautakunnan alaisuudesta hyvinvointilautakunnan alaisuuteen.
- Organisaatiomuutokseen liittyvät hallintosäännön muutokset tuodaan valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2023 loppuun mennessä.

Talousarviokirjaan voidaan tehdä teknisiä tarkistuksia, joilla ei ole olennaista vaikutusta kokonaisuuteen.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti keskustelun jälkeen.

Lisätietoja

Talousohjohtaja, oto. hallintojohtaja Kaisa Jaatinen, puh. 044 715 1221, sähköposti: etunimi.sukunimi@virrat.fi

Jakelu

Valtuusto